

SLOVENSKI NAROD.

Nahaja vsak dan zvečer, zimski tedne in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vsako leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano - poštni kraj - za dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam po ulici, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele tolika več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljave naročnine se ne odira. — Za ostanila plačuje se od peterostopne peti-vrste po 12 h, če se ostanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vogove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vse pri starem.

S Koroškega, 21. julija.

Izkušnja nas ni izučila. Ko so se končale zadnje deželnozbornske volitve, ki so nam prinesle pravo pravcato katastrofo, tedaj je bilo vse pobito in obupano in vse je prise-galo, da mora dosedanjim razmeram biti konec, da se mora začeti novo življenje med koroškimi Slovenci.

Pretekli so meseci in — vse je ostalo pri starem in nikjer ni videti znamenja, ki bi kazalo, da se hoče kaj storiti.

Pred občinim zborom političnega društva se je čulo in čitalo marsi-kaj, kar je obujalo naide, da postane bolje. Tudi ko je bil občini zbor končan, se je pisalo, da so se storili važni sklepi in namigavalo se je, da bo zdaj kmalu bolje... Ostalo je samo pri besedah.

Kot pravični ljudje moramo tudi priznati, da dosti boljše sploh ne more biti in sicer zaradi tega ne, ker nimamo ljudi, neodvisnih, narodnih, delavnih ljudi. Tudi duhovščina ni neodvisna in za narodno delo le v najmanjši meri sposobna, drugega človeka pa nimamo.

Po volitvah se je obetalo, da se razmere pri »Miru« premenijo. Kdor pozna razmere, tisti ve, da je bilo to obetanje še najvažnejše in najpomembnejše med vsemi, žal, da se tudi to ni uresničilo.

Trajno, dosledno, krepko agita-cija za naše narodne ideale je mo-gočje voditi samo z dobrim listom. Časopisje je najboljšo sredstvo za propagando, njegovo delo je nepre-cenljivo. Časopisje kaže ljudem po-men časovnih dogodkov, kaže roja-kom, katere so njihove prave koristi seznanja jih z dejstvi, ki jim omo-gočajo, spoznavati laži, hinavstva in krive nauke narodnih in političnih nasprotnikov in se ubraniti nasprotniškimi naklepi. Časopisje razvne-ma že pridobljene rojake za delo, jih navdušuje za narodne ideale, jim daje gradiva za poučevanje in pridobivanje mlačnih in malodušnih

znancev in prijateljev. Časopis je govornik, ki govori vsak dan svojim somišljenikom in nasprotnikom, je svetovalec, ki pove o vsakem vprašanju, kako se je mora razumeti, kak je njegov pomen. Komur je resno na srcu, da zmaga ideja nje-gove stranke, da zmaga slovenska narodna misel, ta mora pred vsem skrbeti, da se ustvari, oziroma raz-širi časopis, ki dotično idejo zastopa in se zanjo bori.

Pri nas na Koroškem, kjer je tako malo narodne zavednosti, je pa to še posebno važno, kajti pri nas so večje akcije v deželnem zboru skoro nemogoče. Iz deželnega zbora nimamo ničesar pričakovati, tam so slovenski poslanci samo reprezen-tantje naroda, ki pa nimajo nič vpliva. Glavna naša naloga je, delati med narodom, delati za izobrazbo roja-kov, za njih gospodarsko blagostanje, netiti v njih narodno zavednost in narodno navdušenje, ker to so po-goji naši eksistenci in našemu na-predku, ti pogoji pa se dajo naj-laglje doseči z dobrim časopisjem.

»Mir« ne zadostuje v nobenem oziru. Pisan bi moral biti v narodnem duhu, braniti bi moral narodne ideje in narodne koristi, rezko in neustrašno bi moral kritikovati javne organe in nasprotnike, razkrivati kri-vice, ki se nam gode, nezakonitosti, ki se primerjajo, moral bi biti zagovornik zatiranih, branitelj tlačnih, odvetnik pravice. Treba nam je bojnega lista, s tako limonado, kakor jo toči »Mir«, se ničesar ne doseže.

Ali je pa mogoče tak list ustvari-ti? Mogoče bi že bilo in koristil bi neizmerno mnogo, da, smelo re-čemo, s takim listom bi se dalo slo-venstvo na Koroškem rešiti in oži-viti. Ali vendar se bojimo, da takega lista ne postanemo deležni, ker ni-mamo neodvisnih narodnih ljudi. Duhovnikom škof ne dopusti narod-ne boja in nemški naš škof bi gotovo vse storil, kar je v njegovih močeh, da se »Mir« ne premeni tako, kakor zahtevajo naši narodni

interesi. »Mir« gre pač v boj za klerikalizem, boju za naše na-rodne potrebe pa se izogiba; »Mir« se vojskuje za klerikalizem, narodno korist pa zastopa le tako mimogrede, mlačno in neodločno, ponižno in stra-hopetno.

Dajte nam dober naroden list in v petih letih je popravljen, kar je bilo v zadnjih desetih letih zavo-ženo, dajte nam dober naroden list, in v nekaj letih bo »slovenstvo« na Koroškem krepko in utrjeno stalo na braniku slovenstva.

Toda — že danes lahko rečemo: vse ostane pri starem — — —

Drobtinice iz Idrije.

(Dopis.)

Socialno demokratični javni shodi. Kar soc. demokrate najbolj karakterizuje, to so njihovi javni shodi. Njihova parola je za-bavljanje in kritikovanje, pozitivnega dela pa nimajo pokazati. Ker dosedaj pravzaprav niso imei nikake resne opozicije, ker jim nihče ni upal javno ugovarjati, prišli so v resnici do prepričanja, da se oni pravi bla-gor za Idrijo, da sploh nihče drugi ne more dati Idriji boljše bodočnosti. Ker »Idrijo« narodno napredna stranka svojega najnevarnejšega nasprotnika, zato pa najbolj vpijejo čez našo stranko, slikajo v najpestrejših bar-vah njeno pogubno delovanje in ni čuda, da so na tak način vjeli lepo število kalinov v svoje mreže. Po tem slikanju in opisovanju bi vsakdo, ki ne pozna naših razmer, moral smatrati idrijske naprednjake za naj-večje tlačitelje delavskega stanu, za trinoge, ki se ne dajo primerjati niti olomuškemu nadškofu Kohnu. In sedaj, ko je naša narodno-napredna stranka prišla do prepričanja, da se mora temu brezvestnemu početju upreti, sedaj se je to kričanje po-dvojilo, sedaj, ko se je psu stopilo na rep, cvili in tuli, da je joj. Kle-rikalna mačka pa seveda pridno se-kundira s svojim mijavkanjem. Ker nam ni bilo moči zapisati vseh za-

vijanj naših mokračev na zadnjem javnem shodu, odgovarjamo le na nekatera v posebnih odlomkih. Slo-venski svet bo tudi iz teh odlomkov lahko spoznal, kako nizkotno in po-štene stranke nevredno ulogo igrajo idrijski mokračji.

Naš shod po § 2. in naša črno-rdeča internacija o-nala. Povedali smo že v prejšnjih dopisih, zakaj smo sklicali shod. Naša želja je bila, da se narodno napredna stranka nekoliko bolj oživi, da ne bo le mirno prenašala napadov od strani nasprotnikov, ampak da mora sama poseči v boj. Torej je bil naš shod nekak vojni svet, hoteli smo le prešteti vrste svojih zvestih, ho-teli smo jih le navdušiti za prihodnji boj. In kedo bi v takem slučaju va-bil tudi nasprotnike? Ali se ni ta shod tikal samo naše notranje orga-nizacije? Zakaj torej tak hrup v kle-rikalnem in mokračkem taboru, da smo zborovali pri zaprtih durih? Boje se nas, ker je po njih, ako se narodno napredna stranka zopet začne gibati, kakor bi se morala! Sicer se pa kaj čudno sliši, ako nam očitajo klerikalci, ki niso sklicali javnega shoda, od kar je bil dr. Šu-steršičev razgled, ako nam klerikalci očitajo, da zborujemo pri zaklenjenih vratih. In nič manj neumestno je to očitjanje od strani mokračev, ko je vendar sodrug Kristan celo na jav-nem shodu vabil k popoldanskemu shodu le tiste, ki so že udi organi-zacije, torej niti svojih pristašev ne vseh.

Ali ste ljudstvu dali iz-obrazbo? S tem vsklikom je ex-sodrug Kristan apostrofiral narodno-napredno stranko. Ta »vsestransko izobražen mož«, ki je preštudiral že vse knjige celega sveta, samo neka-tere pa popolnoma izpustil (n. pr. Valenčičevo »Vzgoja in omika«, knjige: »Umgang mit dem Menschen«, »Der gute Ton« i. t. d.), ta prototip neolikane gospoda se drzne vprašati narodno-napredno stranko, kaj je ona storila za izobrazbo ljudstva, ono stranko, ki je prva in jedina za-

nesla v Idrijo luč prosvete, ki je vse svoje moči zastavila, da se zboljša in spolni naše šolstvo, s katerim jednim se da ljudstvo izobraziti. Seveda, ako vi smatrate za izobra-žen čin, če pride kdo v privatno sta-novanje, ne da bi potrkal ali vsaj pozdravil, ako vaša izobrazba za-hteva, da se mora političnemu na-sprotniku pljuvati v obraz, ako se vam to zdi izobraženo, da vaše kle-petave oboževalke celo po cestah vpijejo nad mirnimi ljudmi in celo otrok ne puste na miru s svojim zlobnim jezikom, tedaj, gospod Kri-stan vam radi volje priznavamo to čast, da ste samo vi dali ljudstvu tako izobrazbo. Čast, komur čast!

Menažerija ali Krista-nov javni shod. G. Kristan je dober dreser. Kar zahteva od svojih sodrugov, vse mu store. To se je zlasti pokazalo na zadnjem javnem shodu. G. Kristan se je bil namreč zagovoril, da so liberalci iz svojih shodov že večkrat takega socialnega demokrata ven vrgli. Ko so navzoči narodnjaki temu oporekali, obrnil se je G. Kristan do »delavcev«: »Ali ni to res?« »Res je«, zagrmelo je po dvorani. In ko so navzoči napred-njaki še navzlic temu »ljudskemu izrazu« to tajili, vskliknil je gospod Kristan prav teatralično: »Ljudstvo je govorilo in tako je!« In ko se je slednjič izkazalo, da to ni res, da je bil samo enkrat nek razgrajč iz narodne kavarne postavljen na zrak, gosp. Kristan ni popravil svoje laži, ampak on je še vedno verjel svo-jemu ljudstvu. — G. Kristan se je v drugič zagovoril: »Župan je rekel, da mu knapovska jankara smrdi«. Radi krepkega ugovaranja od naše strani, je pa hitro popravil, da si je župan to samo »mislil«. In v pod-krepljenje svoje trditve se je zopet obrnil do »svojega ljudstva«: »Ali ni res tako?« »Tako je!« Ljudstvo je govorilo in res je! Kje in kedo dela vse tako na komando? Neka-teri trde, da samo medvedje v me-nažerijah.

Kaj je denunciacija?

LISTEK.

Haruzin o slovenskem domu.

Spisal Anton Trstenjak.

I.

(Dalje.)

To, kar nam opisuje, videl je Haruzin na svoje oči. Videl pa je mnogo in vse vestno opisal. Pouspel se je 1600 metrov visoko na planine, da bi tam videl življenje naših ljudi in da bi proučeval kočo (kočino, kočuro, kočurič, kočur), stan, bajto in tamor. Lazil je po Črni Prsti in po Stolu in zasledoval po teh pla-ninah življenje našega naroda, zlasti življenje sirarja in črednika. Tako življenje je samo na Gorenjskem in na goriških planinah; do-lenjski predeli naše domovine ne poznajo tega življenja, in zato bode Haruzinova študija vsakega Slovenca zelo zanimala. Potem je neutrudni iskalec žive starine krenil v gorenjske vasi. Zdaj si je ogledal oboje Gorje in Bled, kjer se je utaboril. Obiskal je Mlino, Begunje, Bitnje,

Slanin, okolico pri Trzicju, Zazero, Rateče in šel je tudi v Bohinj (Sred-njo vas), kateri podaja narodopiscu mnogo gradiva. In kar je največ vredno, napravljaj je Haruzin načrte vseh opisanih domov, tako da vi-dimo, kako je slovenski dom urejen in razdeljen, kje stoji ognjišče, peč, klop, miza postelja, polica, razpelo, torej vse, kar se nahaja v hiši. Hiše je fotografiral in nam podal 57 kras-nih slik, tako da si vsak preiskova-lec lahko predstavlja unanjsčino in notranjsčino slovenskega doma.

Kakor anatomist tako podrobno nam razklada Haruzin vsako bruno v poslopju. Hiša je lesena; gradivo je torej les, a ne kamen že od pam-tiveka. Ravno brez kamena tudi ni bilo zmirom in danes ga je vedno več v slovenskih stavbah. Pisatelj nam verno poroča o arhitekturnih oblikah, o skednju, hlevu, svinjaku, opisuje podstrešje (naves), streho, okna, stopnjice in vrata. Slovensko besedo »dom«, to je kaj pomenja beseda dom v Slovencih, ne razlaga nam zadosno ali to je malenkostna stvar. Tudi be-sedo kočina piše nekako drugače,

kar Slovenca ne moti posebno. To vse so stvari, s katerimi se je baviti slovenskemu narodopiscu na dru-gačem mestu. Vendar bi želeli, da bi pisatelj, kateri je vse videl, vse preiskaval in kateremu ni nič moglo uiti, posvetil posebno pozornost »dimniku«, kateri je zanimiv tam, kjer se nahaja, a še bolj tam na hiši, kjer ga — ni.

Potem nam Haruzin natančno opisuje 1) vežo in kuhinjo, 2) hišo, 3) kamro, 4) čumrato, 5) shrambo, klet, kevder, 6) gornjo etažo, 7) pod-strešje (čerdak) in razločuje dvo-razdelni, trorazdelni in čet-verorazdelni dom.

Haruzin opisuje razne tipe, za-čenja z najpriprostejšim tipom doma, primerja tipu in sklepa iz njih, da je na Gorenjskem stavb raznih stopinj razvoja. Najnižji tip, jed-nakomerni, je nekoliko različen, zdaj je odvisen od tega ali onega kraja, zdaj pa od tega, komu je v bivališče. Ali navzlic temu ohranil je svojo karakterno fizionomijo. Tip ta-le predstavlja nam bivališče, ka-tero je namenjeno kakor prostor za ognjišče, tako tudi za bivališče. V

nekaterih slučajih nahaja se ognjišče v sredi notranjega prostora, toda v večini slučajev pomakneno je, radi udobstva, v stran. Jednakomerne go-renjske stavbe nimajo oken v seda-njem pomenu besede, a tudi ne stropa in tal. Predstavljajo nam tip prvobitnega žilišča. Stopinjo napredka predložuje nam stavba, imenovana sirarnica, katera ima razven pro-stora za ognjišče še prostor za biva-lišče (žiloe pomôščenje). Vendar tudi tukaj, kakor je to i pri jednakomer-nih stavbah, ni postelje, katere se nadomeščajo s čisto primitivnimi klopmi. V sirarnici našla se je staro-davna oblika ognjišča, namreč v po-dobi kroga. Ne uvažujoč vseh teh arhaizmov, moramo reči, da se na-hajajo prvobitne stavbe na Gorenj-skem po svoji unanji izdelavi na stopinji že lepo razvitega doma.

Ali slovenski dom ni ostal vedno na isti stopinji razvoja. Iz jednako-merne stavbe postal je sčasoma dvorazdelni dom (veža in hiša), kateremu so torej bili predhodniki: kočina, bajta, stan in tamor. Dvo-razdelni dom je stavba z dvema prostoroma. Jeden prostor, to je

osnovni, obsega ognjišče in ima ulogo i veže i kuhinje; a drugi prostor je posebno določen bivališču.

Tretja stopinja razvitju je tro-razdelni dom, in sicer poleg hiše in veže je še tretji prostor. V tro-razdelnem domu so torej prostori naslednji: 1) veža, hiša in klet (ali shramba ali čumna, a ali 2) veža, hiša in kamra. In konečno se je naš dom razvil do četverorazdel-nega in do dvoetažnega doma. Četverorazdelni dom ima vežo, hišo, kamro, čumrato (ali shrambo ali klet).

Slovenska imena pojedinim od-delkom doma, kakor bajta, tamor, stan, kamra, hiša, so toli zanimiva, da se narodopisec rad pri njih mudi. Beseda hiša, hiža, katera je v Slo-vanah izpodrinila starodavno besedo dom, znana je celo Rusom in Bol-garom, toda od kdaj, tega ni moči določiti. V polabskih Slovanih ozna-čevala je nekaj veža dom, v Slo-venih tudi, n. pr. »veža božja«. Be-seda veža, ruski senu, (= palatka i šater) češki siň, poljski sien so sino-nimi in imajo pomen prvotnega bi-vališča. Slovani so torej dom po

Če kdo o svojem nasprotniku izve kaj slabega in to prvi raznese v svet z namenom svojemu nasprotniku s tem škodovati, tedaj je to denunciacija. Ako pa kak častnik po drugem častniku povzame kako stvar, tedaj pa to ni denunciacija, gospod Kristan. Zdi se nam, da se vam vesled prevelike učenosti že pojmi mešajo.

Liberalci-klerikalci in socijalni demokratje-klerikalci. Vse nemške stranke so se združile in g. Kristan je našel povod, da je udaril po slovenskih liberalcih: glejte taki so liberalci, da se družijo s klerikalci. Naša in gotovo tudi vseh poštenih Slovencev želja je, da bi bila naša delegacija na Dunaju edina, toda samo v narodnostnih vprašanjih. In te želje se nam ni treba prav nič sramovati, najmanj pa nasproti soc. demokratom, ki so tudi v narodnostnem vprašanju edini s klerikalci: oboji so internacionalni, breznarodni, soc. demokratje odkrito, klerikalci pa bolj skrivno. Pa tudi sicer se bratca kaj rada najdeti. Naj omenimo le deželnozborske volitve. O tem, kako sedaj z združenimi močmi udrihata po naši stranki, ki se je jela čvrsteje gibati, niti ne govorimo.

Papeštvo in Avstrija.

Časopisje osvetljuje te dni umrlega papeža prav od vseh strani. Kako je kašljal, njuhal tobak in pljuval, vse je natančno popisano. Tudi razmerje med Leonom XIII. in Avstrijo se pojasnjuje. Sicer se priznava, da je bil Leon XIII. odločen nasprotnik avstrijske zunanje politike, ki temelji na zvezi z Nemčijo in z Italijo, dasi je Avstrija v notranji politiki gojila najobotnejši klerikalizem in s časih ne prav dostojnim samoponiževanjem izpolnjevala želje rimske kurije — ali to nasprotje ne dela »temeljitim« nemškimi častnikarjem prav nič preglavice. Cesar je povodom papeževe smrti izrekel svoje sožalje in najprišnejših besedah — ergo je vse v redu. Ali stvar ni tako preprosta. Tisto nasprotje, ki je opazi tudi političen diletant v Leonovi politiki glede Avstrije je prestaro. Že davno predno je bila Italija združena, so imeli habsburški vladarji, kakor so tudi v notranji politiki služili interesom cerkve, v vseh mednarodnih bojih vedno papeštvo za nasprotnika. Kar so cesarji tudi storili za cerkev, to se je v Rimu brez zahvale sprejelo, kakor da se samo ob sebi razume, a čim so cesarji v evropski politiki branili svoje interese ali se potezali za interese države, takoj je papeštvo na vseh evropskih dvorih intrigiralo proti sicer hiperkatoliškemu Habsburžanom. Res, svetovna zgodovina ne pozna takega slučaja kakor je naš: nikdar ni nobena dinastija toliko storila za papeštvo, kakor habsburška dinastija in nikdar niso papeži nobeni dinastiji tako naspro-

vali, kakor Habsburžanom. Habsburžani so šli za cerkev v boj proti nemški reformaciji, a največje težave v tem verskem boju so jim delali papeži, ki so interesom svoje posvetne države, žrtvovali interese vere. Cesar Karol V. je bil vendar fanatičen katoličan. Na Nizozemskem je »krivoverce« tako neusmiljeno preganjal, da je v nekaj letih več kristijanske krvi preli, kakor vsi poganski cesarji Rima v treh stoletjih. In vendar je bil ta cesar vesled papeževih nasprotovanj prisiljen poslati svojo armado nad Rim, pri kateri priliki je cesarjev vojskovodja Frundsberg izrazil pobožni namen, da pusti papeža obesti, če ga ujame. Rim ni bil nikdar tako temeljito oropan kakor v tistem času in nikjer niso imeli »krivoverce« protestantje, ki so se vojskovali proti cesarju Karolu, toliko prijateljev kakor na papeževem dvoru. Ko je Karol V. odstopil in je pobožni Ferdinand I. postal cesar, ga papež ni hotel pri-nati. Najbolje je papeško nevhvaležno občutil najpobožnejši vseh Habsburžanov, Ferdinand II. Ta je cerkvi na korist spravil v največjo nevarnost sebe, vso dinastijo in svojo državo, pregnal iz svojih dežel vse protestante in provzročil najgroznejšo vseh verskih vojsk, a niti najmanjše usluge ni mogel od papeža doseči, še te malenkosti ne, da bi bil sv. Vavlar sprejet v rimski koledar. Ko se je vnela vojska, kdo da podeduje Mantuvo, je bil papež seveda zopet nasprotnik cesarjev in Wallenstein se je veselil, da popelje cesarsko armado zopet nad Rim, »ki mora biti zdaj dosti bogatejši, kakor za Karola V.« Cesar Ferdinand II. je svoj restitucijski edikt izdal v interesu rimske cerkve. Protestantje so se temu ediktu uprli in podpirali jih je — papež. In ko je prišel protestantski kralj Gustav Adolf v Nemčijo, da vodi vojno proti katoliškemu cesarju in za zmago protestantizma, je papež cesarjevemu poslaniku v obraz rekel: Sam Bog je poslal švedskega kralja, da varuje Rim pred španskimi in avstrijskimi Habsburžani. Seveda, ko so potem protestantje zmagali, Rim zopet ni bil zadovoljen. Habsburžani so v vseh kritičnih časih imeli papeže kot nasprotnike. Kakor v 30letni vojni, tako je bilo v prepiru za špansko dedščino in v vojni za avstrijsko dedščino. Kaj je Leopoldu I. pomagalo, da je s protireformacijo na Ogrskem provzročil najnevarnejšo vseh madjarskih revolucij in najbolj krvavo vseh turških vojsk? Papežev nuncij je šel v Madridu vendar na roko Bourbonom, ki so hoteli Habsburžane oropati za to, kar jim je šlo, papež le ni hotel nadvojvode Karola pri-znati kot španskega kralja in je grozil cesarju Josipu I. z izobčenjem ter mu očital, da se je izneveril veri svojih prednikov, ker je dal zasesti Parmo in Piacenzo. Papež je šele odjenjal, ko se mu je zagrozilo, da pride nov Frundsberg v Rim. — To so le nekatere reminiscence, ki pa

kažejo, da Avstrija ni mogla Rimu nikdar ustreči. Država, s katero naj bodo papeži zadovoljni, se mora pač odpovedati vsaki samostojni politiki, zunanji in notranji politiki, ne sme biti drugega, kakor pokorno orodje papežev.

Politične vesti.

— Dr. Körber in Khuen-Hedervary. »Slowo Polskie« opozarja na ostre napade oficijoznega časopisa na ogrskega ministrskega predsednika in trdi, da sta Körber in Khuen osebna nasprotnika. To nasprotje je nastalo vesled tega, ker se je Hedervary upiral besedilu cesarjevega lastnoročnega pisma, kakršno je želel dr. Körber. Ta protest je Körberja politično zelo kompromitiral, ker je imelo pismo baje drugačno besedilo, kakor ga je objavilo oficijozno časopisje.

— Pisarna bivšega češkega ministra dr. Rezeka se je zaprla. Ministrski svetnik baron Villani, ki je bil dodeljen dr. Rezeku, je pre-stavljen v ministrstvo notranjih zadev. To je baje jasen dokaz, da se za sedaj mesto češkega ministra ne bo popolnilo.

— Pri volitvah v občinski odbor v Moravski Beli cerkvi so Čehi v prvem razredu popolnoma zmagali. Nemci se volitve v tem razredu sploh niso udeležili. Ker pa so zmagali Čehi tudi v tretjem razredu, so dobili po dolgoletnem boju večino v občinskem odboru in mestni upravi. Zadnji nemški župan je bil Plachky. Vse hiše so z zastavami okrašene in po celem mestu vlada veliko veselje.

— Zmede v Južni Ameriki. Kakor poroča brzjavka iz Soledada, je neka venezuelanska bojna ladja bombardirala od ustašev zasedeno vladno poslopje v Ciudad Bolivaru, na kar je sledil splošni napad vladnih čet. Zavzeli so pokopališče in ulice, ki vodijo do vladne palače. Vladne čete so izgubile 100, ustaške pa 200 mož.

Dopisi.

Z Gorenjskega. V pol uri dospeš od železniške postaje Javornik po lepi cesti v prijazno gorsko vas Blejsko Dobravo, mimo katere bo čez nekaj let žvižgal vlak, drdrajoč v divno bohinjsko dolino. Na plani pod vasjo postoj malo med zibajočim se klasjem in z zadovoljnostjo se ti upre oko na slikovite Karavanke polne veličastnih vrhov in bujnih planin. Pod teboj teče zelena Sava, v katero se izliva nekaj minut pod vasjo peneča se Radovina. Kamor pogledaš, povsod druga slika, povsod drug prizor! Vas Dobrava je bila do danes znana samo obiskovalcem romantičnega Vintgarja, toda danes vidiš že precej tujcev tukaj, ki ne morejo preceniti divnosti tega kotička naše mile Gorenjske. Koliko izletov se da

napraviti v bližnjo okolico! V desetih minutah dospeš do slapa Radovine, odkoder nimaš daleč črez sv. Katarino na Bled, ali pa skozi Vintgar v Gorje in Bled, dalje prideš po lepi cesti na Jesenice, v Hrušico itd. V kratkem času postavilo se je na Dobravi več novih hiš, ki bi bile pri-pravne za stanovanje letoviščarjem. Tudi gostilnic tukaj ne primanjkuje. Omeniti se mora pred kratkim otv-rjeno gostilno »pri slapu«, katere go-stilničar je dobro znan tištim, ki so posekali že vrsto let Žumrovo restavracijo pri vходу v Vintgar. Pripravi ni lokali, dobra jed in pijača ter precej sob, pripravljenih za tujce je tu vedno na razpolago. Ne pozabi naj tedaj oni, ki napravlja izlete po našem go-renjskem kotu, zglasiti se tudi na Dobravi, gotovo mu ne bode žal majhnega truda ter nekoliko potnih kapljic, ko bode videl, da je tudi to-stran savske doline narava obdarila z obilnimi krasotami, ki po izpovedi mnogih tujcev prav lahko tekmuje s toliko opevano Švico!

Katoliški uzori.

(Dalje.)

Zunanjih odredb, s katerimi je papeštvo po padu Napoleonin popularizaciji v Nemčiji skušalo obnoviti nekdanjo svojo veljavo in pridobiti nekdanjo svojo moč, ne bomo popisovali, ker se nam gre le za to, da pojasnimo tiste duševne moči, ki so papeštvo rešile propada in mu pomagale do novega sijaja in upliva. V glavnem je to oživljenje papeštva delo legitimistične restavracije na Francoskem in romantike.

Že koncem 18. stoletja je v Nemčiji — ki je bila tedaj edina dežela, kjer so se posamičniki še vestno pečali s teologijo — nastalo novo teološko gibanje, čigar najimenitnejši zastopnik je bil Ivan Mihael Sailer, čigar naj-uplívnejši zagovornik je bil baron Wessenberg. To gibanje je merilo na to, da se ustanovi nemška narodna katoliška cerkev, ki se ne bi čisto nič pečala s politiko. To gibanje je pro-vzročilo, da je nekaj oseb romantičnega mišljenja in naziranja odstopilo od protestantizma, ki jim je bil preveč eno-staven in vsakdanji, in pristopilo h katoliški veri in te osebe so skušale spraviti vero in znanost v neko so-glasje. Nam okvir teh razprav pač ne dopušča, da bi popisovali postanek ro-mantike. Upliv Kanta in Fichteja, Goetheja in Schillerja, Lessinga in Ivana Müllerja je gotovo v znatni meri upli-val na postanek tega svetovnega na-ziranja kakor je tudi uplival boj proti Napoleonu. Nova generacija je iskala nov svet in ga našla — zaglobila se je v evetke ljudske duše, v narodno poezijo in v vero, in v duševne po-tence, ki so bile v narodnem življenju srednjega veka odločilne. V narodni ideji je našla vir pomlajenja in to spoznanje je rodilo obsežno znanost o duševni, narodni, politični in verski preteklosti Nemcev. Prvi manifesti nemške romantike poleg Schleglovih spisov in kritik, poleg Tieckovih pesmij in Schellingove naravne filozofije — Schleiermacherjevi govori o veri. Schleiermacher je za nemško inteli-genco tistih časov takorekoč razkril vero. Od vere do cerkve ni bilo daleč in ker sta Armin in Brentano tudi raz-krila narodno poezijo, je začela pre-teklost govoriti novi generaciji. Ta se je z ljubeznijo poglobila v literarne

umotvore verskega značaja, katoliške Italije in Španske, začela se je baviti z religioznimi spekulacijami Judov in srednji vek s svojo versko gorečnostjo je postal popularen. Velika večina nemških romantikov je bila in je ostala protestantske vere. Sicer so Schlegel, Josip Görres in Brentano pristopili k katoliški veri in postali nositelji novega katoliškega gibanja, a zato niso bili v navskrižju s protestanti, kajti poglavitni vzrok njih prestopu je bila misel, ob-noviti versko edinstvo med Nemci.

V tem ko so glavni zastopniki romantike zavzemali napram konfesijam nekako nevtralnno stališče, to so tišti romantiki, ki so bili prestopili h ka-tolicizmu, čedalje bolj oklepali cerkve. Seveda so imeli o katoliški cerkvi vse drugačne nazore, kakor katoliški du-hovniki. Dogmam, duhovščini, disciplini itd. niso pripisovali nikake važnosti. Imeli so primeroma iste nazore, kakor jih je zastopal gnosticizem. Naj so pa bili romantiki že katoliške ali pro-estantske vere, tisto globoko, srdito sovraštvo proti katoliški cerkvi, ki je še prešinjalo prejšnjo generacijo, se je razkadiilo. Ljudje, ki so se navduševali za srednjeveške pesnike, za Peruginove madone, za Boisseréejeve zbirke podob in za gotičke cerkve, ljudje, ki so pre-pevali Eichendorffove in Uhlandove pesmi, ki so se veselili naslikanih nun in menihov, vitezev in svetnikov, ljudje, katerim je Weberjev »Carostelec« raz-greval duše in so jih Schubertove skladbe ganile — ti ljudje niso mogli cerkve, njenih papežev, škofov in me-nihov tako zaničevati, kakor so jih zaničevali sinovi reformacije in sinovi svobodne misli.

Rimski cerkvi je to gibanje ne-izmerno koristilo.

Prvo in najuplívnejše francosko romantično delo je bil Chateaubriandov opis. »Le génie du Christianisme.« To je bila sijajno pisana apologija kato-liške cerkve in njenih uredb, slavospev na lepoto, primernost in na upliv cerkve na človeško dušo in na pravost, na umet-nost in socijalno življenje. Domotožje emigranta — Chateaubriand je bil v prognanstvu živeč legitimističen častnik — je obudilo domotožje sinu svobodni-melnosti po materi cerkvi. Chateau-briandova apologija se še od daleč ne more primerjati s Pascalovo; tudi je imel Chateaubriand o katolicizmu jako konfuzne nazore ali sijajni njegov slog je odločil, da je ta njegova knjiga po-stala najljubša knjiga vseh Francozov, ki niso bili navdani voltairskega duha, zlasti pa vseh Francozinj. Chateaubriand je s to knjigo milijone svojih vojakov pripeljal papeštvu v naročaj.

Romantika bi bila gotovo dosti pripomogla k ublaženju med konfesijami obstoječih nasprotstev, ko bi se bila mogla izživeti. Kajti po svojem značaju ni bila kar nič pripravno orožje za boj zopet oživelega duha srednjeveškega papeštva. Papeštvo ni bilo za ublaženje konfesijonalnih nasprotstev nego za njih poostrenje, ne za obnovitev katoliškega mišljenja, nego za politično gospodstvo rimske kurije, katerega smotra ni nikdar izgubila izpred oči. (Dalje prth.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani. 22. julija

Osebnosti.

— **Osebnosti.** Okrajni sodnik v Trzinu g. dr. Ivan Klavž je imenovan deželno sodnim svetni-kom in predstojnikom okrajnega so-dišča na sedanjem svojem službe-nem mestu. — Višji nadzornik fi-nančne straže v Inomestu g. Abdon Šusteršič pride k finančnemu ravnateljstvu v Trst.

Imenovanje zgodovinarja na ljubljanski gimnazij.

Iz zelo dobro obveščenih krogov se nam javlja, da se pri dež. šolskem svetu ljubljanskem, oziroma pri zaku-lisnih gospodih že dolgo časa kuha in kuha imenovanje profesorja na izpra-njeno zgod. mesto. Nemci in nemšku-tarji se trudijo na vse načine, — gosp. Korčnik jim pa sekundira — da bi spravili v Ljubljano slavnega specija-lista Pettauera (rekte Petovarja), dasi čaka mnogo slovenskih, dobro kla-sificiranih in starejših profesorjev na dotično mesto. Če proderejo v tej za-devi zopet zakulisne mahinacije, bode pač očitno, kako dela vlada pri nas Slovenceh z marljivimi, nadarjenimi uradniki. Med Nemce jih itak ne da, da bi dobili tu pa tam višje mesto; boljša mesta na Slovenskem pa razdeli navad-nim marionetam in pa nemškutarjem. Ljubljanci bi bili zares jako osrečeni s tem gospodom. Le pogledimo si ga: Samo radi svoje zmčnosti in popolno-sti je delal dvakrat izpit iz geografije in dvakrat iz slov. učnega jezika. To je temeljitost! Supliral je po Kranjskem

svoje označevali, še predno so se se-znanili z Germani.

Vse to je zanimivo in poučno. Nadalje je poučno, kadar Haruzin primerja slovenski dom domu ostalih slovanskih narodov. In Haruzin tu potrjuje, da so slovenski triraz-delni in četverorazdelni domovi ravno takšni, kakor se nahajajo v Bosni, na Moravskem, v Galiciji in v Slo-vakih. V Slovaškem domu nahaja se na desno (ali na levo) od veže (pit-vor) izba, a zleva dopolnilna stavba: pobočna izba. H glavni izbi more se prikloniti, kakor tudi v Slovincih, kamra (kamora). In konečno veliko-ruski kmečki dom s prehodno vežo, od katere je na jedni strani izba, a na drugi strani »gornica« ali klet z oddelki za domače orodje ni nič drugega, nego podaljšanega tipa tro-razdelna stavba, torej ravno tako, kakor na Gorenjskem, v Bosni, na Moravskem, v Galiciji, v Slovaških in v Litovcih.

Vsi navedeni primeri Haruzin-ovi utrjujejo nas v misli, da je osnove, početka gorenjskega doma treba iskati v davni davnini in da se sorodniki slovenskega (gorenjskega) trirazdel-

nega doma (podaljšanega) nahajajo v raznih slovanskih plemenih i na jugu i na severu i na iztoku. Vsi pa kažejo na jedinstven njih izvor, da je prvotnih elementov tega doma treba iskati kakor na samem Gorenj-skem, tako na Balkanu, v Slovanih zapadnega oddelka in v Rusih. Ob prvem pogledu na unanjščino na-vadnega gorenjskega doma predložuje se nam tale kot nepodoben domom drugih slovanskih plemen. Toda ako si načrt pobliže ogledujemo, uverja-vamo se o protivnem. Četudi nastopa kamen, ali z unanjo obliko in dru-gimi podrobnostmi ne more sloven-ski dom zakriti svoje genetiške zveze z domi Čehov, Poljakov in Rusov.

Slovenskemu sedanjemu četr-erazdelnemu domu je bila podlaga trirazdelni dom slovenski. Ta po-slednji je tipičen s svojo vežo, z za-kurjeno izbo (hišo) na jedni strani in z nezakurjenim prostorom — kletjo (čumnato) na drugi strani, ima dolgo zgodovino razvoja in njega početki segajo v dobo praslavnsko. Istina je, da si je Slovenec naredil trirazdelni široki dom po german-skem uzoru in si tukaj ustrojil nov

prostor — kamro. To pa se je zgo-dilo takrat, ko si je Slovenec preu-strojil hišo in vežo. Kaj takega imajo tudi Rusi, namreč kamero, komnatu (naša čumnata) to je staro palato, spalnico. Kakor pri Rusih, tako je tudi pri Slovincih namesto kleti pri-šla čumnata, katera se je določila novoporočencema. Ali navzlic tujemu uplivu stoji slovenski dom na prist-nem slovanskem temelju.

Razvoj slovenskega doma od pri-prorazdelne dvorazdelne stavbe do četr-erazdelne in dvoetažne je v tesni zvezi z življenjem in razvitjem roda (obitelji). Klet je gotovo tudi v Slo-vincih, kakor v Rusih, že zdavnaj dobila pomen spalnice, katera se je oddelila za novoporočence. Ta po-men in namen dobila je pozneje čumnata. Ostala odrasla deca v mno-goštevni slovenski obitelji posluže-vala se je za prenočišče, kakor se to dogaja i danes, s podstrešjem (čerdak). V gorenji etaži so prebivali ženati sinovi, kateri so ostali v krogu roditeljev ter tvorili z njimi zadruge.

Toliko bodi dovolj. Haruzin s svojo znamenito študijo zaslučuje,

da smo se toliko ž njo bavili. Kakor sem rekel, povedal nas je večdi pre-iskovalec na novo, v nas docela za-nemarno polje, zato pa le želimo, da bi vsopodbudil slovenske učenjake in da bi v njih našel sotrudnikov, pomagačev. Vse Haruzinove študije so tako zasnovane, da imamo upanje, da ruski učenjak spet k nam pride in da bode preiskaval sorodne od-delke narodopisja. V prid medseboj-nemu spoznavanju to iskreno želimo. In četudi mu bo grenila pota poli-ojska straža, kateri se zde učenjaki strahota in grozota, uverjen naj bode, da ga bode na potu znanstvenega preiskavanja spremljevala tem iskre-nejša in sočutnejša naša bratska lju-bav in hvala, ter spoštovanje vsega naroda.

O pomnja: Včeraj se je urinilo v to razpravo par neljubih pomot. Proti koncu mora namesto stol-p stati stol, ker beseda stolp nima tam nobenega pomena. Potem namesto pivnice (plur.) mora stati pivnica: namesto Grintovec mora biti Grintavec.

(Konec prth.)

Dalje v prilogi.

le kratak čas in je moral delati poskušnje leto dvakrat, enkrat v Ljubljani, potem v Mariboru. Zopet temeljitost! Na Štajerskem se je zastoj trdil, da bi med blaženimi Nemci dobil kako mesto, če bi bilo tudi na učiteljskem. A tu so predobro poznali svojega sokrivnika; za njihove zavode ni bil, torej med Slovence z njim v Novo mesto; za te je vse dobro. Svojo blaženo nemščino bo znal tudi med njimi negovati. Kakor slišimo, je pokazal povsod, da nima nobenega reda in discipline. V Mariboru so delali učenci z njim kakor s hlapcem, skoro da ni prišlo v šoli do prepira. Na ulicah v Mariboru se je moral izogibati spodnjih gimnazijcev, ker se jih je bal. O njegovem temeljitem pouku bi se marsikaj lahko povedalo. V družbi po gostilnah so ga mlajši tovariši posebno pravnik avskultanti imeli za svoj objektum fopabile, vsakdo ga smatra neresnim. A vse to nič ne de, nemškutar je, ta lastnost pa prevlada vse druge napake in ga stvarja za nekaj boljšega. Ljubljancje se pa lahko vsele, če bodo morali izročiti svoje otroke takemu učitelju.

Pri tržaški financii so zavladaale jako čudne razmere. Za dnjič so na prav škandalozen način pogнали v penzijo višjega računskega svetnika g. Bajca, kar so primorski listi po zaslužku ožigosali. Da se je g. Bajcu zgodila krivica, to priznava sedaj tudi »Piccolo«, seveda da bi bolje podprl svoje ugovore proti premeščenju g. Abdona Šusteršiča v Trst. »Piccolo« pravi, da je Abdon Šusteršič Slovenec in namigava, da ga je njea brat, dr. Ivan Šusteršič spraval v Trst. Mogoče je, da je dr. Ivan Šusteršič kaj pomagal svojemu bratu, mogoče je tudi, da smatra ministristvo to imenovanje kot koncesijo Slovincem, ali stvar je drugačna. Abdon Šusteršič je bil nekaj narodnjak, kot dijak, ko se je v Pragi navzel nekoliko slovenskega duha, a pozneje je postal zopet to, kar je bil že prej, namreč strasten nemškutar in srdit sovražnik slovenskega naroda. V tem oziru bi lahko marsikaj zanimivega povedali. Slovincem ni vlada s tem imenovanjem čisto nič ustrežala, ali kakor rečeno, je vse eno mogoče, da je bil Abdon premeščen v Trst kot »koncesija« Slovincem, kakor je svoj čas po zaslugi dr. Šusteršiča in kot koncesija Slovincem prišel nemško nacionalni g. Šuman ml., svak dr. Šusteršiča v ministristvo.

Zopet konkurz! Kmetijsko društvo v Poljanah nad Škofjo Loko je šlo v konkurz. Ker »Slovenec« sam to poroča, je ta konkurz gotova, a tudi žalostna istina. Nam se poroča, da se je zadnje nedeljo vršil shod, pri kojem se je sklenilo podati se v konkurz. Prišel je na shod v imenu slaboglasne »Gospodarske zveze« gospod »revizor« Pele. Prej kot ne mu je nesreča prijatelj Seliškarja pretresla žile in kosti; zategadelj si ni upal »švindlariti« po vzorcih »Gospodarske Zveze«. Moral je z resnico na dan, in povedal je zbranim kmetičem, ki so se bili nasuli s celega Poljanskega pogorja na občni zbor Poljanske »zadrege«, da jim ni rešitve. In kmetiči so se razjarili, da je bilo kar groza. Jedni so kleli, drugi tulili, razbijali in rogovillili, da se je drago plačano poslopje »Kmetijskega društva« treslo od vznožja do strehe. Nekega kmetiča je kar božjast lomila, da so ga penastega morali odnesti, ker je hotel z vso silo preteptati gospoda Pelca. Z jedno besedo popolen polom je tukaj. Tisti pa, ki so od pričetka bili prvi Šusteršičevi agitatorji in strastni gospodarski organizatorji, kakor ošabni, a praznoglavi in čez vse mere smešni Pintar iz Lavskega Brda — pa stoji mirno in brez — zgube pri strani! Čuje se, da ti kričaji za dolg, kojega je napravil konsum pri Poljanski hranilnici, niso nikacega poročstva podpisali. Ti ljudje so samo kričali in na dr. Tavčarja zabavljali, za poroke pa so si izbrali največje revčke iz pogorja, ki so si tako rekoč v čast šteli, da so smeli poročstvo prevzeti. Omenjeni dolg znaša okrog 24.000 K. Plačali ga bodo omenjeni revčki, in njihovi grunti bodo pri tem šli v zrak. To so naše kleri-

kalne stranke žrtve v Poljanski dolini, iz srca se nam smilijo. »Slovenec« pa piše: »Zvezno kmetijsko društvo v Poljanah« šlo je v konkurz — in to vsled nezdruživih razmer, ki so pri tem društvu skoraj od ustanovitve naprej vladale. Kakor smo že zadnjič trdili, je naša želja, da zgine iz našega združenstva vse, kar je nezdravega. (Tu bi morala najprej zginiti »Gospodarska Zveza« sama! Opom. stavčeva.) Morda se spregovorimo kaj natančnejšega o vzrokih tega konkurza! Tako naš hinavski šenklaški kolega! Ta je lepa! Najprej so vbojega kmeta hujskali, da se je podal v neumna podjetja! Sedaj, ko je vse skupaj padlo, pa očitajo kmetu, da je sam vse zakrivil! Moška je ta! In željo imajo, da zgine iz njihovega združenstva vse, kar je nezdravega! Moj Bog, kaj vam pa potem še ostane! K večjemu dr. Šusteršič in njegov ekspenzar! Tako je!

Cesarja Franca Jožefa I. mestna višja dekliška šola je sklenila sedmo šolsko leto dne 15. julija z običajno zahvalno mašo. Potem so se razdelila gojenkam izpričevala in so se tretjeletnice pristrčno poslovile od zavoda in njega učiteljstva. Zavod, kateremu je od njegovega početka ravnatelj c. kr. gimn. prof. g. dr. Požar, je štel koncem tega š. l. 93 gojenk v treh letnikih. Izmed teh je prejelo 24 izpričevalo prvega reda z odliko, 68 izpričevalo prvega, jedna gojenka pa izpričevalo drugega reda. Štiri kandidatije so se še posebej pripravljale za maturo na učiteljskem in jo tudi s prav poveljnim uspehom prebile. — Po bivališču roditeljev je pripadalo 57 na Ljubljano, ostale pa na Kranjsko izven Ljubljane in sosednje kronovine. — 14 gojenk je uživalo g. Josipa Gorupa ustanove po 400 K. — Na zavodu je poučevalo razven ravnateljica še 13 profesorjev, učiteljev in učiteljic. Obvezni predmeti so bili: veronauk, slovenski in nemški jezik s slovstvom, francosčina, zgodovina, zemljepis, matematika, fizika, prirodopis, risanje, vzgojeslovje, somatologija in zdravoslovje. ženska ročna dela in gospodinjstvo; — neobvezni pa: petje, lepopisje, telovadba, stenografija. — Vseh bogoslužnih vaj se je zavod tudi kakor običajno udeleževal. — Med posebne dogodke sme šteti šola svoj skupni majniški izlet v Kamnik, kjer so izletnike — do 120 oseb — vrli meščani, na čelu jim g. župan Močnik in gospa Eda Orožnova, c. kr. notarja soproga, izredno ljubezno sprejeli. Drugi častni dogodki za zavod je bila njegova udeležba pri razstavi ženskih ročnih del v »Mestnem domu.« Tu je bil zavod s toliko množico v treh okusno urejenih skupinah razporejenih, najrazličnejšim tehnikam pripadajočih del zastopan, da je vse občinstvo brez razlike občudovalo te ravno tako izborno zasnovane kakor fino izdelane izdelke marljivih gojenk. Čast seveda v prvi vrsti brezprimerni učiteljici in nadzorovalni dami zavoda gđe. Wesnerjevi. Prihodnje šolsko leto se osnūje za absolventinje zavoda, ako se jih oglasi polovino število, še posebej pedagogski tečaj v svrhu pripravljanja za maturo na učiteljskem. Za šolsko leto 1903/4 bo vpisovanje dne 16. in 17. septembra od 9 — 12. ure dopoldne v ravnateljevi pisarni, Gospodske ulice št. 8. Sprejemajo se pa v I. letnik deklice, ki dopolnijo vsaj v tekočem letu 14. leto starosti in so dovršile 8. razred ljudske ozir. 3. razred meščanske šole, ali če dokažejo dovoljno znanje v posebnem sprejemnem izpitu. Vsa natnnejša pojasnila daje ravnateljstvo Cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole — med počitnicami — le pismeno.

Shod v Hrastniku. Socijalnodemokratska stranka meni, da se zamore nastala velika politična kriza rešiti samo s kakim velikim dejanjem, ne potom kompromis. Ker sluti — in cesarjeva starost opravičuje to slutnjo — da pride kmalu trenotek odločitve, zato skuša v celi državi provzročiti veliko gibanje za splošno in enako volilno pravico. Po njeni sodbi bi se na ta način najkrat rešila državna kriza. Strankin poziv je tudi na Slovenskem našel nekaj odmeva. Tako se je v nedeljo dne 19. t. m. v Hrastniku na dvorišču g. župana Rosa vršil shod, na

katerem se je zbralo kakih 1000 udeležnikov iz Hrastnika, iz Trbovelj in iz Zagorja. Na dnevnem redu je bilo poročilo o zadnjem zasedanju poslanske zbornice, a sodrug Čobal je o tem le malo povedal ali pravzaprav ničesar. Omejil se je na imenovanje izjavo. »Ti prokleti slovenski poslanci le beračijo in kledeplazijo, med tem ko se socijalisti res trudijo za blagor ljudstva.« Oštel je potem Hedervaryja, proglasil z nezmožljivostjo kaknega rimskega papeža, da je narodnostni boj le fraza, razkril znamenito tajnost, da ima na Kranjskem 70% učiteljev po 25 gl. mesečne plače, o kateri tajnosti doslej še učitelji niso ničesar vedeli in končno proglasil, da ne bo prej bolje, dokler ne zasedejo državne zbornice ljudje, ki so za to poklicani, in ti so socialnodemokratski delavci. — Potem je govoril sodrug Kogovšek, ki je ostro napadal nemčurjekapitaliste in tudi slovenske stranke, češ, da zanemarijajo ljudstvo. Sprejeta je bila opoprana resolucija za občeno, enako in tajno volilno pravico. Po shodu je soc. demokratično pevsko društvo »Naprej« pokazalo, kako umeva načelo, da je narodnost le fraza. Pevci so imeli rudeče trake z nemško-slovenskimi napisi. V slovenskem Hrastniku dajo nemščini odlično mesto. To je sicer malenkost ali značilna malenkost. Pokazali so pa svoje nemško mišljenje tudi s tem, da so peli večinoma nemške pesmi, a poslovlili so se na postaji od domačinov z grmečimi klici: Heil. Če bi jim pa kdo rekel, da so nemškutarji, ki pa nimajo toliko moštva, da bi to priznali, bi bili grozno razžaljeni.

Prošnja. Čast. podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, ki še niso naznanile svojih odborov in udov družbinemu vodstvu, se lepo prosijo, naj to kar najpreje etore.

„Zveza slovenskih pevskih društev.“ Upravni odbor »Zveze slov. pevskih društev« se je na sinočnji seji tako-le konstituiral: Predsednik g. prof. Anton Štriftoč, podpredsednik g. dr. Vladimir Ravničar, »Zvezni« prevodnja g. prof. Matje Hubad, pevovodja namestnik g. Pavel Gorjup, tajnik gosp. Ivan Kočmur, tajnikov namestnik g. Lavoslav Verzak, blagajnik g. Ivan Gotthard, blagajnikov namestnik gospod Ivan Dražil, upravitelj evidenc družtev g. Makso Armič, odbornika brez izrecnega poslovanja gg. prof. Anton Dekleva in dr. Richard Karba. Preglednika računov sta gg. Konrad Rozman in Ivan Zavrsan. — Po konstituiranju si je odbor določil delovanje za prvo bodočnost. Iz Trsta je došlo privatno poročilo, da v kratkem pristopijo k »Zvezi« vsa tamonjšna okoliška pevska društva. Slava jim!

Ljubljanskega kolesarskega društva „Ilirija“ cestna dirka se je vršila v nedeljo ob jako ugodnem vremenu. Čeravno je nekoliko dirkačem veter nasproti pihal so vzlic temu dobro vozili, in sicer dobi prvo darilo prvenec g. Oblak, drugo g. Urbas in tretje g. Grgurevič. Tudi veselica na Koslerjevem vrtu je jako dobro vspeła. Občinstvo se je pri jako bogatem sporedu dobro zabavalo, za kar moramo v prvi vrsti najsrčnejšo zahvalo izreči slavnemu delavskemu pevskemu društvu »Slavce« za njegovo poštvalnost, kakor tudi požarni brambi v Šiški, ravno tako tudi slavni društveni godbi ter klubu tamburašev, kateri so pozno v noč jako pridno vstrajali. Ta dan se je pokazalo, da se občinstvo še vedno močno zanima za kolesarstvo, zato upamo, da nas tudi prihodnjič, ko priredimo kako enako veselico, s svojim obiskom počastijo.

Pri občnem zboru št. Jakobse - Trnovske moške podružnice svetega Cirila in Metoda dne 20. t. m. so bili izvoljeni: Dr. Fran Papež, odvetnik, prvomestnik; Vinko Vizjak, deželni računski svetnik njega namestnik; Ivan Vrhovnik, trnovski župnik, blagajnik; Josip Pichler, umirovljeni c. kr. okrajni tajnik, zapisničarjem. Zastopnika pri veliki skupščini sta župnik Ivan Vrhovnik in Jernej Kilar, c. kr. računski revident. Pregledovalca računov sta Fran Trtnik, deželni blagajnik in Jernej Kilar, c. kr. računski revident.

„Sokol“ ljubljanski se udeležil in corpore 25letnice šišenske čitalnice. Zanimanje za to slavlje raste in opravičuje nado, da napolnijo drugo nedeljo narodna društva, mestnjani in deželani vse prostore krasnega Koslerjevega vrta.

Gospa Boržnik-Zvonarjeva zapusti zagrebško gledališče, in sicer prostovoljno. Intendanca je njeno odpoved vzela z obžalovanjem na znanje.

Železnica Kranj-Tržič. Današnja »Wiener Zeitung« prijavlja sankcionirani zakon o zgradbi lokalne železnice iz Kranja v Tržič.

Predavanja v Idriji. Članom jednega izmed narodnih društev idrijskih se naznanja, da se prično predavanja v petek dne 24. t. m. Predavalo se bo do odpovedi v prostorih provizijske realke, in sicer vsak ponedeljek in petek. Na svidenje!

Podružnica „Slov. planinskega društva“ za kranjskogorski okraj na Jesenicah priredi dne 26. t. m. na vrtu g. Ivana Ferjana na Savi vrtno veselico s petjem, tamburanjem, komičnimi prizori, šaljivo pošto, bengaličnim ognjem itd. Čisti dohodek je namenjen zgradbi planinske kočice na Golici. Ob neugodnem vremenu se preloži veselica na prihodnjo nedeljo, 2. avgusta.

Gasilno društvo v Studenem priredi v nedeljo, 26. t. m., veselico s petjem in tombolo. Pri veselici bo svirala postojnska godba.

Na Rovih pri Radomlju se bo vršila dne 26. t. m. ob priliki blagoslovljenja šolske zastave veselice, pri kateri bo sodelovala iz prizajnosti domžalska godba.

Zdraviliška godba na Bledu, pod vodstvom kapelnika T. Weissa, igra vsak dan, izvemši četrtke, od 5 ure 15 min. do 7. ure 45 min. v parku zdraviliške hiše. Vsak četrtke pa od 5. ure do 7. ure 30 min. pri hotelu Petran. Izvencga je pa še: Vsako soboto od 9 do 12 ure zvečer plesni venček v zdraviliški hiši, vsako nedeljo od 8 do 10 ure zvečer koncert v hotelu Malner in vsako sredo od 8. ure 15 min. do 10 ure 13 min. v hotelu »Toplice« (Louisenbad).

Nova bomba. Iz Zagreba se poroča, da so tam zopet našli dinamitno bombo, namreč trdo ovito plehasto škaflo, v kateri je bilo 609 gramov dinamita. Napeljana je bila tudi vžigalna nit Bombo so našli na Zrinjskem trgu; kdo jo je tja spravil, tega policija ne more dognati.

Izpred sodišča. Kazenske obravnave pri tukajšnjem dežel. sodišču. 1.) Vincenc Poje in France Troha, delavca iz Babnega polja, sta v nedeljo 28. rožnika t. l. ponoči v Babnem polju gostilničarju Petru Troha odnesla zaboj, v katerem je bilo 50 steklenic piva, drugo noč sta pa ulomila v klet Reze Mukvič in tudi tu vzela 2 zaboja z 100 steklenicami piva in razven tega še iz nekega načetega zaboja 10 steklenic. Obdolženca se zagovarjata, da sta to storila v pijanosti; sodišče je vsacega na 6 tednov težke ječe obsodilo. 2.) Šimen Stare, žagar na Stari Fužini, je zvečer 2. rožnika t. l. 16 letnega hlapca Martina Odarja, ko je ta na vasi nočno stražo opravljal, brez povoda napadel, ga vrgel ob tla, mu iztrgal sulico iz rok in ga z njo po glavi udaril. Stare trdi, da je bil po Odarju izzivan češ, da naj se mu postavi; obsojen je bil na 3 mesece ječe. 3.) Anton Verhovec, usnjarski pomočnik in Anton Trtnik, usnjarski vajenec pri Franju Tršarju na Vrhniku, sta iz zaklenjene hiše in iz zaklenjene miznice svojemu mojstru vzela bankovce za 50 K. Anton Trtnik je na prigovarjanje Vrhovca že prej svojemu gospodarju vzel 30 K, v noči od 23. na 24. rožnika pa gotovine za 100 K. Obdolženca sta se domenila, da si bodeata vzeti denar razdelila. Sodišče je oba hudo delstva tatvine krivim spoznalo ter obsodilo Vrhovca na 4 mesece, Tratinika pa na 3 mesece težke ječe. 4.) Jožef Jakopin, mizarski pomočnik v Bizoviku, je bil od obtožbe zaradi hudo delstva tatvine, da bi bil v večkratnih vgrabbkih svojemu gospodarju Franju Erbežniku vzel nekaj čez 50 K — oproščen, pač pa je bil zaradi prestopka tatvine obsojen na 48 ur zapora, ker je nekemu delavcu vzel iz mošnjička 20 vinarjev, in ker si je pridržal 3 K, katere bi moral svojemu gospodarju vročiti.

Ustanove. Umrta stotnikova vdova gospa Karolina Urbas je volila 11.000 K za napravo ustanove, iz katere naj se podpirajo siromaške neomožene uradniške in oficirske hčere, ki imajo v Ljubljani domovinsko pravico.

Iz Josefinauma pobegnili je 13 let stara gojenka Ivana Kolenc, rojena v Ljubljani, pristojna v Konj v litijem okraju.

V Ameriko se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 100 oseb s Hrvaškega in 25 s Kranjskega.

Najdeno. Marija Krašnar, stanujoča v Velikih dolnarskih ulicah št. 8, je našla danes zjutraj na Vodnikovem trgu denarnico z bankovcem za 20 K.

Obrtno gibanje v Ljubljani. Tekom meseca junija pričeli so v Ljubljani izvrševati obrt in sicer: Pavel Peterca, Rimska cesta št. 19, trgovino z vinom in žganjem; dr. Avgust Pölzl, Špitalske ulice št. 9, zobotehniški obrt kot zobozdravnik; Viljem Jerančič, ulice na Grad št. 13, gostilničarski in krčmarski obrt; Konrad Lachnik, Franca Jožefa cesta št. 7, stavbno podjetništvo; Ivan Hajek, Dunajska cesta št. 2, krojaški obrt; Karol Cizar, Kolodvorske ulice št. 26, trgovino z materialnim blagom; Josip Bregar, Florijanske ulice št. 13, čevlarski obrt; Josip Gostinčar, Karlovska cesta št. 13, prodajo jedil in kuhane kave; Ivan Černe, Slomškove ulice št. 21, preprogarska obrt; Nikolaj Škrjanec, Dolenska cesta št. 1, sejmarstvo z drobnim in galanterijskim blagom; Dominik in Ferdinand Lettig, Zaloška cesta št. 3, brusarški obrt; Frančiška Čajhen, Mestni trg, branjarjo. — Odglasili, oziroma faktično opustili pa so obrt: Ivan Zorman, Marije Terezije cesta št. 11, branjarjo; Ernest Hammerschmidt, Valvazorjev trg št. 11, trgovino z železnico; Anton Bevc, Pogačarjev trg prodajo sadja in zelenjadi; Filip Stubelj, Sv. Petra cesta št. 26, trgovino z mešanim blagom ter vinom in žganjem v zaprtih steklenicah; Matija Kunc, Gosposke ulice št. 7, krojaški obrt; Jakob Zalaznik, Stari trg št. 32, branjarjo; Anton Jerančič, ulice na grad št. 7, gostilničarski in krčmarski obrt; Gregor Podrekar, Sv. Jakoba trg št. 6, kramarijo z drobnim blagom; Ivana Brenčič, Gradišče št. 16, branjarjo; Karolina Korošec, Pogačarjev trg, prodajo sadja in zelenjadi.

Črna denarnica z manjšo vsoto denarja našla se je v nedeljo v Stožah. Kdor jo je zgubil, oglasi se naj v objavnem uradu mestnega magistrata.

Razpisana učiteljska služba. Na petrazredni deški ljudski šoli družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu v Trstu se razpisuje služba učitelja z 1280 K letne plače in 240 K stanarine. Pravilno opremljene prošnje naj se vlagajo pri podpisanim vodstvu do 3. avgusta t. l. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 21. julija 1903.

Slovensko trgovsko društvo v Ljubljani naznanja, da se iščejo potom družstvene posredovalnice od strani gg. trgovcev naslednje moči v nameščenje: 1. pomočnik manufak. stroke za Ljubljano, 1. pom. manufak. stroke za Celje, 1. pom. spec. stroke za Ljubljano, 1. pom. spec. stroke za deželo, 1. komptoarist za Ljubljano, 4 komptoaristi za deželo, 1. pom. mešane stroke za Ljubljano, 3. pom. mešane stroke za deželo, 1. prodajalka za deželo, 1. pom. želez. in spec. stroke za deželo, 1. poslovođa za deželo, 3. učence za deželo. Od strani nastavljenecv iščejo naslednji službe: 7. pom. spec. stroke, 6. pom. manuf. stroke, 2. pom. spec. in manuf. stroke, 3. pom. specerijske in želez. stroke, 7. pom. mešane stroke, 3. pom. spec. in galant. stroke, 5. komptoaristov, 4. blagajničarke, 1. potnik ali poslovođa, 1. učenec.

Najnovejše novice. Zaprli so v Ustju na Češkem Franca Krausa, ki je bil v Zatecu poveril 80.000 K in pobegnil. — Mrtvece so našli v Zemunu dunajskega trgovca Alfreda Landaua. Landau se je sam usmrtil. — Trešilo je med postajama Pfennigbach in Passau v osobni vlak; več oseb je poškodovanih. — Trčila sta v parku Vincennes v Parizu dva voza električne železnice; 30 oseb je ranjenih. — S kolesom je povozil v Recoaru na Tirolskem 20 letni Klovvik Miste 50 letnega Vincenca Fattorija iz Trienta. Fattori je bil takoj mrtve. — Železno blagajno so ukradli neznanji lopovi v evangelski cerkvi v Florenci. Na ulici so hoteli blagajno silome odpreti, a so jih še pravočasno odgnali. V blagajni je bilo več dragocenih predmetov. — Kuga se je začela razširjati v Novi Kaledoniji; izmed obolelih jih je 25 že umrlo.

Žrtev papeževe bolezni. V Stedlitzu pri Berolinu je imela 17letna hčerka nekega katoliškega uradnika s papežem za časa njegove bolezni tako sočutje, da je noč in dan mislila in jokala. Ko je potem še čitala v časnikih izjavo zdravnikov, bila je popolnoma potrta, da, njena religioznost spravila jo je ob pamet in hotela se je obesiti. Rešili so jo še o pravem času in jo odpeljali v kliniko za bolne na živcih.

Nesreča na morju. Parnik »Hugo« je po krivdi kapitana trčil v stetinski parnik »Terra« in ga znatno poškodoval. Na poškodovanem parniku je bilo blizu 200 oseb. Kmalu po 9. uri zvečer je opazil kapitan luči bližajočega se parnika in je dal znamenja, za katere se pa na onem parniku niso zme-

nili. Med groznim pokom sta nato ladiji trčili skupaj in nastala je grozna panika na krovu parnika »Terra«. Vse vprek je vpilo in bežalo v zadnji del ladije, ker se je prednji del začel potapljati. Spustili so rešilni čoln v morje, ki se je pa takoj potopil, ker je vse planilo vanj. Od potnikov na parniku »Terra« pogrešajo tri osebe. Parnik »Hugo« je pa mirno plul dalje, kakor bi se nič ne zgodilo.

Grozna ljubimka. Blizu Saint Etienne na Francoskem je policija aretovala neko jako zelo Parižanko, ki je tekmo dveh let z astru pila tri ljubimce, da jih je mogla oropati.

Madjari in Nemci. Županstvo mesteca Slovenji gradec je po zadnjem velikem požaru storilo skrajno netaktnost. Razposlalo je oklice za milodare, a te oklice je pobarvalo z nemško nacionalno barvo. češ, gre se za političen namen, za ohranitev in utrditev nemstva na Spodnjem Štajerskem. Ta oklic je županstvo v Slovenjem gradu poslalo tudi magistratu v Budimpešti. Madjari pa niso sentimentalni in pisali so slovenjegraškemu županu, da za podpiranje nemstva nimajo nič denarja.

Značilna razsodba. Te dni je najvišje sodišče v neki razsodbi izreklo načelo, da očitno ljubavno razmerje, ki ga ima mož, ne da bi pri tem misli na možnost, je tak prestop pek contra bonos mores, da smejo stariši dotičnika izključiti od dedščine.

Ponarejanje denarja v Ameriki. Ravatelj državnega detektivnega urada Wilkie v Washingtonu naznanja, da je bilo tekom minolega poslovnega leta 424 ponarejalcev denarja aretiranih. Največ ponarejalcev denarja so aretirali v newyorški državi, namreč 54. Ponarejenega papirnatega denarja so konfiscirali v vrednosti 36212 dol. in kovane denarja za 13478 dolarjev. Ponarejeni papirnati denar je bil zelo slabo izdelan. Ponarejalcem vlitiga denarja so odvzeli 412 modelov in 43 pečatov.

Trden želedec ima neki kmetijski fant, ki je meseca maja vstopil v bolnico Sv. Jožefa v Parizu. Zdravniki so kmalu opazili, da mora imeti nekaj v želuodu. In res so našli pri operaciji več žlic, vilice, roče, žeblice, ključ, dolgo šivanko, kos glavnika in še mnogo drugega, vsega skupaj 25 predmetov, ki so bili 230 gramov težki. Pacient je sedaj popolnoma zdrav. Priznal je, da je požrl že pred več leti vse te predmete, da bi se na ta način usmrtil, ker je mlača s njim grodo ravnala. Svojemu trdnemu želuodu se ima zahvaliti, da je ostal pri življenju.

Kje so nastale lajne? Lajne, najbolj razširjen instrument med potujočimi prosjaki-muzikanti, se v francoščini imenuje »orgue de Barbarie«. Splošno se je dosedaj mislilo, ker se je prežrl veliki B v besedi »Barbarie«, da se ta instrument zove tako zbog tega, ker včasih zares — barbarško učinkuje na človeške živce. Nekateri učenjaki pa trdijo, da se lajne zovejo tako, ker so nastale na Berberskem. V časopisu »Revue« se bavi marko Paulucci di Calboli s tem vprašanjem. Po obširnem raziskavanju je prišel do zaključka, da so gori navedena domnevanja docela napačna. V nasprotju z velikim glasbenim poznavalcem Grovejem dokazuje, da je neki fabrikant v Modeni z imenom Barberi konstrukcijo lajn spopolnil in da se je šele vsled tega raba tega instrumenta razmnožila. V zvezi s tem je nastalo tudi ime »orgue de Barbarie«, instrument se je jel nazivati po imenu svojega spopolnitelja. Zanimivo je, da so se lajne pred spopolnitvijo zvale »orglje z Nemškega«, kar bi kazalo, da je ta pravi glasbi sovražen instrument prvotno nemškega izvora.

Književnost.

— „Mali vitez“. Tega Sienkiewicza romana je sedaj izšel 14 sešitek.

Dogodki v Vatikanu.

Leon XIII.

Včeraj popoldne je bilo truplo Leona XIII. balzamovano. Izvršil je to po določbah papeževga ceremonijelca dr. Lapponi s pomočjo štirih zdravnikov. Operacija je trajala precej dolgo. Ko je bilo balzamovanje izvršeno, so zdravniki sami zopet mrliča obkeli. Papežovo srce se je spravilo v posebno vazo od kristala, ki se shrani v rakvi v vatikanske bazilike neposredno poleg vaze, v kateri je shranjeno srce papeža Pija IX. Ob enem so imeli kardinali posvetovanje, ali naj se Leon XIII. naprej v sikstinski kapeli položi na mrtvaški oder ali naj se takoj prenese

v cerkev sv. Petra. V sobi, kjer leži sedaj mrtvi papež, molijo štirje menihi minoritskega reda noč in dan. Vsake štiri ure pridejo drugi menihi istega reda.

Konklave.

V Vatikanu so zidarji že začeli z deli za konklave. Za kardinale se pripravi 65 stanovanj, vsako z dvema ali s tremi sobami. Obedovali bodo kardinali skupno. Tudi se v dveh dvorinah napravijo altariji, da bodo kardinali lahko maševali.

Oreglia na delu.

Začasni papež, kardinal Oreglia, je že začel krepko — pometati v Vatikanu. Pojasniti boče nekatere stvari, ki so se zgodile pred nekaj leti. Svoj čas je izginilo trideset milijonov frankov vatikanskega premoženja, pred tremi leti pa se je v Vatikanu zgodila velika tatvina. Kar se tiče onih 30 milijonov, se je tedaj reklo, da se je s cerkvenim premoženjem nesrečno spekuliralo — čemu se pa spušta Vatikan v borzne in druge take spekulacije? — in da je pri teh spekulacijah šlo 30 milijonov rakom živžgati. Kardinal Oreglia pa tega menda ne verjame, ker hoče začeti veliko preiskavo. Kar se tiče omenjene tatvine, je bila svoj čas napravljena ovadba na policijo, a nekaj dni zopet preklicana.

Sodba papeža Klementa XIV. o konklavu.

Kardinal Lorenzo Ganganelli, poznejši papež Klement XIV., je izrekel v pismu, kojega je pisal svojemu prijatelju igralcu Bertinazziju v Pariz, zanimivo sodbo o kardinalskem konklavu. Interesantno je, da je bilo to pismo pisano v konklavu samem in da je bil v tem konklavu bil voljen Ganganelli sam papežem.

Med drugim pravi Ganganelli v pismu: »Ali veš, kaj je konklave? To je zbor starcev, ki pa se manje brigajo za nebesanega za posvetno; vsak se kaže bolj bolehnega, slabotnega, stoječega na robu groba, kakor je v resnici, samo da bi s tem vzbudil pri svojih pristavih večje zanimanje. Ker pretežna večina teh eminenc nikoli ne prestane upati, da se postane v dogledni bodočnosti papež, so najmanjše onim tekmečem nasprotuje, ki stoji že neposredno ob robu groba. Protin že vstvarja zaupanje; tudi vodenica ima svoje čestilce, ker častihlepej in smrt računata z istimi srečnimi slučajmi. Krsta služi kot stopnica na prestolu — Značilne besede to, zlasti iz ust kardinala, poznejšega papeža samega!

Rusija in Rampolla.

„Novoe Vremja“ prijavlja poročilo svojega rimskega korespondenta, v katerem je rečeno, da se v zvezi s spletkam množe pristasi kardinala Rampolle. Glavni njegov protikandidat Vanutelli se je z njim pogodil in ga bo podpiral. To dejstvo je v cerkvenih krogih povzročilo veliko senzacijo. Francija je vsled svojega boja proti kongregacijam izgubila svoj vpliv na konklave, nasprotno pa bo Rusija v konklavu igrala veliko vlogo. Ker se kandidatura kardinala Rampolle ozira na Rusijo, ker se je Rampolla vedno zavzemal za pacificiranje poljskih zadev, ne bo Avstrija mogla proti njemu nastopiti. Rampolla je napram Avstriji vedno pravično postopal in trditve, da je na Balkanu delal Avstriji ovire je izmišljena. Z ozirom na rusko-avstrijsko soglasje glede Balkana, je težko misliti, da bi se Avstrija postavila na Rusiji neprijazno stališče.

Praznovanje v Vatikanu.

Poročali smo že, na kako čudne načine so raznoliki brunni ljudje učeje in slušajoče cerkve hoteli po magati papeža, da bi zopet ozdravel Neapolitanski kanoniki so mu poslali čudotvorno mitro sv. Januvarja, značilno pa je, da šele takrat, ko se je Leonu nekoliko zboljšalo. Da je slučaj »voda v papeževi boleznii igrala veliko vlogo, je seveda razumljivo, da ne govorim o raznih svetih slikah in sličicah, kipih, križcih itd. vsem tem se je pripisovala čudotvorna lastnost, napraviti papeža zopet zdravega. Zanimivo je, da se profesor Baccelli, najimenitnejši zdravnik v celi Italiji, ni poklical k bolnemu papežu iz — praznovanja — radi številke 33. Prof. Baccelli je namreč dognal, da se da pri bolnikih vnetje prsne mrene konstatirati na ta način, da bolnik nekoliko nagne glavo in nekoliko časa izgovarja besedo »trentatre« (33), opazuje zdravnik sliši pri tem lahko grgranje takozvane pleura tekočine v bolnikovih prsni, ki je posledica onega vnetja. 33 je pa prostozidarsko število, zakaj pokojni Crispi se je imenoval splošno mož 33 stopnje. In v vatikanski krogli so sklepali, da bi bil papeževemu zdravju, mož 33, stopnje Crispi je bil svoje dni usodepoln škofski politiki — morda tudi zdravnik — mason Baccelli nevaren, ker

bi moral Leon izgovarjati osodepolno besedo »trentatre«.

Pa še drug vzrok je bil, da Baccelli niso poklicali k papežu. Le-ta je kot vsak izborn zdravnik precej drag in se vsled tega kliče k bolniku navadno v zadnjem hipu, ko ni več nobene pomoči in se zaradi tega smatra kot nekaj »nositelja smrti«. To je bilo znano tudi papežu, zato tudi Baccelli niso poklicali k njemu, ker bi se Leon sicer preveč prestrašil, meneč, da je neizprosna smrt že pred vratmi. Mesto Baccellija je bil torej poklican profesor Rossoni, ki vsaj ni bil provzročil odlozne diagnostične izjave. Sploh pa je številka 33 papeževim življenjem v čudni zvezi, tako se vsaj trdi. Poglejmo! Leon je 13. papež tega imena in kar se tiče dolgotrajne vladanja tretji. Rojen je bil v 3. mesecu leta, kardinal je postal leta 1853, papež pa 13. dan po Pijevi smrti. On je bil dvestotriinšestdeseti papež in je dosegel v 3. mesecu leta 1903. 93 leto svoje starosti, vrhu tega pa je še bil Leon tudi zapisan v 3. red sv. Frančiška. Kaj čuja torej, da so vatikanski gospodje imeli tako velik respekt pred številko »33« profesorja Baccellija!

Nekaj črtic o Leonu XIII.

Kakor je obče znano, ni papež Leo XIII. baš mnogo jedel; zlasti v zadnjih letih, ko so mu izpadli že itak redki preostali zobje, se je moral zadovoljiti po največ z mehkiimi tekočimi jedili. Pri obedu je pil najraje rudeče vino, kojemu je navadno sam pritočil nekoliko belega iz Grottaferrate. Poznato je obče, da je umrl papež nad vse ljubil — nosljanje, kojemu je bil vdan z vso strastjo. Rabil je navadno močan španski tobak posebne vrste. Za brisanje nosu ni rabil, kakor naši župniki — modrih platnenih robcev, ampak dragocene robce iz rumene in rdeče svile, koje so mu prale — nune, katerim je bila sploh izročena skrb za vse papežovo perilo.

Leon XIII. je bil, čemer se ne more ugovarjati, do skrajnosti štedljiv, rekli bi skoro naravnost skop. Svoje že obnošene bele kapije je prav rad zamenjal za nove, zlasti ako so bile iste napolnjene z zlati, kar se je baje dogajalo prav često, ker so pobožne papeževe častilke prav dobro poznale to Leonovo slabost.

Mnogo preglastic je povzročal papežu — brivec. K britju ga je navadno moral takorekoč primorati njegov komornik. In pobožni romarji, ki so imeli večkrat priliko zreti Leona iz obraza v obraz, so pripovedovali, da papež ni bil vsikdar baš lepo obrit. Tudi svojo belo sutano, ki se naravno prav rada zamaže, je menjal prav nerad in njegov komornik je imel često hude skrbi v tem oziru, posebno ako se je blizal kak imeniten visok obisk.

Kako štedljiv je bil Leon kaže tudi dejstvo, da je znižal papeževe mesečne izdatke na 5000 lir ki so pri njegovih prednikih znašali 100.000 lir in več. Pravijo, da so mu zlasti v začetku pontifikata bili zaradi tega vatikanski uradniki in služabniki prav gorki. V obširnih vatikanskih vrtovih zoré posebno fine oranže in citrone, katere so se od nekdanj razdeljevale med vatikanske prelato in dostojanstvenike. Leon je to navado odpravil ter raje oranže in citrone prodal na rimskem trgu, kar je doneslo njegovi blagajni seveda precejšnji dobiček. Prelatje pa baje s spremembo niso bili nič kaj zadovoljni. Sploh pa je papež svojo blagajno upravljal sam in zlasti skrbno čuval blagajniške ključe, ker se mu je večkrat prigodilo, da je izginila marsikatera svotica, ako je slučajno pozabil na to. Ker pa je bil Leon, kakor stari ljudje sploh, že precej pozabljiv, je marsikateri vrednostni kupon zapal, ker ga je papež pozabil pravočasno dvigniti tako, da je včasih vsled tega prav hudo trpela papeževa blagajna. Največ skrbi in včasih tudi jeze je povzročal Leonu njegov nečak Kamillo Pecci, ki je velik zapravljivec in strasten hazardni igralec, torej pravo nasprotje štedljivemu stricu.

S prva je papež svojemu lahkoživemu nečaku že še pomagal, dokler je še mislil, da se boče pobiljšal, pozneje seveda ga je postal skoro redno v gmotnih razmerah na cedilu, da je moral večkrat posredovati grofica Pecci v prilog svojemu možu; trdi pa se, da včasih celo solze lepe grofice niso mogle omečiti trdega stricjevega srca in splošno je znano, da je v takem slučaju pretila grofica celo, da bode postala šansonetka, ako stric njenemu možu ne pomaga iz denarne zagate. Ali je to Leona omeščalo, ni znano!

Značilna anekdota se pripoveduje o Leonu kot kardinalu. Kardinal Pecci je bil nekoč povabljen pri neki imenitni plemenitaški obitelji v Rimu. Med gosti je bil tudi nek bogat tuji grof, ki je tudi rad njuhal, kakor kardinal sam. Imel je dragoceno tabatijero, koje pokrivalo je krasila lepa, a precej pikantna slika. Ker je bil grof na to svojo dragocenost nad vse ponosen, se je prav rad z njo ponašal in jo je kazal mej gostmi. Go-

spodje so baje prav s slastjo občudovali delikatno sliko na pokrivalu, dočim so navzoče dame kar zardevale od sramu. To je opazil kardinal in pogodil tudi vzrok. Hotel je tudi on videti grofovo dozo, prikročila je baš do njega. Grofu seveda to ni bilo ljubo, rad bi, da bi kardinal doze na dobil v roke, a bilo je že prepozno, Pecci jo je že držal v rokah.

Dolgo je zrl kardinal na pikantno sliko nage ženske — z lahkim, komaj opazljivim usmehom poznavatelja na ustnih. Potem pa se je obrnil h grofu in nedolžno, brez sledu ironije ali sarkazma se smebljajoč mu izročil dozo z besedami: „Krasno, izredno ljubko . . . to je gotovo slika milostljive gospe grofice?“ . . .

Telefonska in brzojavna poročila.

Maribor 22. julija. Pri tukajšnjem okrožnem sodišču se je vršila danes jako zanimiva kazenska obravnava. Na zatožni klopi so sedeli marenberški konsumarji, obtoženi zaradi znanih sleparij v konsumnem društvu v Marenbergu. Obsojeni so bili: Načelnik konsumna Klobučar na en mesec v ječo, podnačelnik dekan Hecl na globlo 300 K, oziroma 30 dni zapore, in poslovodja Trobej na 14 dni zapore.

Zagreb 22. julija. Na poslopiju državne železnice so sedaj napravljeni hrvatsko-madjarški napisi.

Budimpešta 22. julija. Današnji nastop predsednika poslanske zbornice grofa Apponyija je obudil toliko večje zanimanje, ker se je šele včeraj oficijozno razglasilo, da krona ne privoli v nikako novo koncesijo glede armade. Krona pravi ne in v tem trenutku ostane Apponyi in pravi, da se to mora zgoditi, da to tudi vladna stranka zahteva. Vzpricho temu je značilo, da se je v sinočni oficijozni izjavi reklo, da si krona od premembe v ministrstvu ničesar ne obeta, ker so nasprotja stvarna, ne osebna in da ima grof Khuen Hedervary taka pooblastila, da ni vezansamo na transakcije.

Budimpešta 22. julija. Predzident poslanske zbornice grof Apponyi je imel danes svoj napovedani veliki govor. Izjavil je, da zahtevajo vsi člani poslanske zbornice, tudi člani vladne stranke, da se upelje pri ogrskih politikih madjarsko velevaranje in da se madjarski oficirji premestijo k madjarskim polkom.

Reichenhall 22. julija. Sinoči je tu član gospodske zbornice knez Adam Sapieha v starosti 75 let umrl.

Sofija 22. julija. Uradno se razglša, da so tendenciozne in izmišljene vesti, da je knez Ferdinand odpotoval zaradi tega, ker se vlada boji naraščajoče nevolje naroda proti knezu.

Dunaj 22. julija. Kardinali Gruscha z Dunaja, Puzyna iz Krakova in Katschthaler iz Solnegrada so že odpotovali v Rim. Tudi ogrski primas kardinal Vaszary pojde v zvezi svojih boleznii še ta teden v Rim.

Rim 22. julija. Po zadnjih dispozicijah se začne konklave v petek dne 31. t. m. zvečer. Prva volitev bo v soboto dopoldne. Volitev se bo vršila v sikstinski kapeli, kjer se napravi za vsakega kardinala poseben prestol.

Rim 22. julija. Kardinal Rampolla ni sprejel ponudbe ostati v Vatikanu, nego se je včeraj preselil v palačo Santa Marta „Avanti“, ki ima dobre zveze z Vatikanom, pravi, da bo v konklavu boj samo med dvema kardinaloma med Oreglio in Rampollo.

Rim 22. julija. Rampolla je včeraj dosegel važno zmago nad začasnim papežem Oreglio. Ta je kongregaciji kardinalov predlagal, naj imenuje monsignora Folchija

tajnikom konklava, a Oreglia je s svojim kandidatom propadel in je bil imenovan Rampollov kandidat predsednik cerkvene plemške akademije monsignor Mery del Val.

Rim 22. julija. Po naročilu kardinala Oreglia je ravnatelj vatikanskih muzejev Grilli napravil od mavca posnetek papeževga obraza in desne roke. Posnetek se shrani v muzeju.

Rim 22. julija. Plemski gardisti so davi prenesli umrlega papeža v „sala del trono“. Jutri se izpostavi mrtvi papež v cerkvi sv. Petra.

Za prebivalce mest, uradnike i. t. d. Proti težkotam prebivanja in vsem nasledkom mnogega sedenja in napornega duševnega dela je upravnih neobhodno potrebno domače zdravilo pristni „Moll-ov Seidlitz-prasek“, ker vpliva na prebavljenje trajno in uravnavalno ter ima olajševalen in topilen učinek. Skatljiva velja 2 K. Po postnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, na DUNAJ, Tsuchlauben 9. V lekarnah na deželi je izredno zahtevati MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 3 (10—10).

„Le Griffon“
najboljši cigaretni papir.
20 Dobiva se povsod. 705

Se dobiva povsod!
Kalodont
neobhodno potrebna zobna Crème
vzdržuje zobe čiste, bele in zdrave.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las deluje najboljša priznana

Tanno-chinin tinktura za lase

katera okrepuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica z navodom 1 K. Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. mil, medicinal. vin, specijalit. najfinjših parfumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod i. t. d.

Dež. lekarna Milana Leusteka v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1 poleg novozgrajenega Fran Jožefovega jubi. mostu (204—27)

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali: Za družbo sv. Cirila in Metoda: Gosp. Anton Germek, učitelj pri sv. Lenardu, 6 K 62 vin, nabral v veselji družbi na semnju v Dolenji vasi pri Selcah. — Živel! Za Prešernov spomenik. Gosp. Janez Mehner, Rudolfovo, prispevek 20 K, ker se mu ni bilo možno udeležiti prirejene slavnosti. — Živel!

Zahvala.

Podpisani tajnik bralnega društva „Lipa“ pri Sv. Boženu blizu Središča, se prav iskreno zahvaljuje velenjenemu gospodu A. Gabersčeku, tiskarju in urezniku v Gorici, za lepo število krasnih knjig, katere je biagovolil darovati našemu društvu, ter tako s svojim velikodušnim darom obogatil našo društveno knjižnico. Dal Bog, da bi naš dobrotnik dobil veliko posnemalec.

Božidar Hlebec tajnik bralnega društva „Lipa“.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 20. julija: Anton Arhar, delavčev sin, 2 mes., Gradišče št. 6. Eclampsie infantum. — Marija Thenerschuh, sprevednikova vdova, 75 let, Rosljeva cesta št. 23, otrpnjenje srca.

V deželni bolnici: Dne 17. julija: Anton Kopač, delavec, 26 let, jetika.

V hiralnici: Dne 18. julija: Marija Kavčič, delavka 60 let. Demencia paralytica.

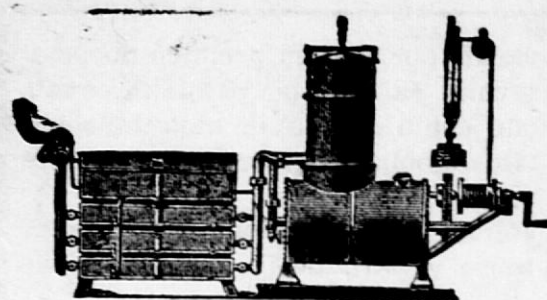
Dne 20. julija: Marcella Marija Matzer, usmiljenka, 35 let, jetika. — Jakob Černeč, 39 let, Tabes dorsalis.

Meteorološki poročilo.

Vilina nad morjem 306.2. Srednji kratni tlak 736.0 mm.

Juli	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
21.	9. zv.	735.6	14.8	sl. jug	jasno
22.	7. zv.	737.0	12.7	brezvevtr.	oblačno
	3. pop.	735.2	24.2	sl. jizah.	del. oblak.

Srednja včerašnja temperatura 15.7° normale: 19.9°. Mokrina v 24 urah: 39.8 mm. Včeraj dopoldne kratka, pa močna nevihta.



Aparat za zračni plin „Eureka“
prideluje avtomatično in mrzlim potom plin
za osrednjo razsvetljavo za Auerjevo lučjo
kurjavo, kuhanje, zalivanje ter paljenje itd. itd.
Prva priznanja. Pojasnila zastoj in poštne prosto.
Gerson Boehm & Rosenthal
Dunaj, XX. 4 (745-7)

Ugodna prodaja gostilne.

Gostilna „pri solncu“ v trgu Rogatec na Štajerskem
najugodnejša lega, na glavni cesti nasproti novemu kolodvoru, ki se odpre v
jeseni, **se takoj prodaja**, ker iste posestnik ni krčmar. Cena zmerna. Pla-
čilni pogoji jako ugodni.

Vpraša se pri lastniku **Hugo Schlehan-u**, sedaj v Rogatec ali pa pri
Josipu Perhauz, Dunajska cesta št. 6, I. nadst. (1846-2)

Več treznih

voznikov za pivo

v meški dobi, ki znajo poleg tega dobro ravnati s konji, **dobi**
trajno službo. Oženjeni in taki, ki poznajo kraj, imajo
prednost — Vpraša naj se v Metelkovih ulicah št. 19 med 12
in 2. uro. (1896-1)

Na Brezovico!

Udano podpisani naznanja p. n. občinstvu, da je **otvoril**
gostilno na Brezovici št. 16
pri Ljubljani.

Priporoča se vljudo p. n. izletnikom v poset. Na razpolago
ima velike in zračne lokalitete, senčnat vrt, izborna, obče
znana Zajčeva vina in pa Koslerjevo marčno pivo.

Gorka in mrzla jedila, osobito domače svinjsko meso,
vedno na razpolago. (1878-8)

Letoviščarjem so na razpolago tudi stanovanja.

Za obilni obisk se priporoča **Fran Poek**, gostilničar.

Aviso.

Zaradi zagotovitve zakupne dobave sena, slame, drva, premoga
in ovsa za čas od dne 1. septembra 1903 do 30. septembra 1904
vršile se bodo pismene ponudbene obravnave v uradnih prostorih c. in
kr. vojaških preskrbovalnih magacinov, in sicer v nastopnih postajah:

v Gradcu	dne 27. julija	1903
„ Mariboru	„ 14. avgusta	1903
„ Celju	„ 10	1903
„ Ljubljani	„ 7.	1903
„ Celovcu	„ 20.	1903
„ Beljaku	„ 19	1903
„ Trstu	„ 5.	1903
„ Gorici	„ 3.	1903
„ Pulju	„ 24. julija	1903

Natančnejši pogoji in ponudbeni obrazci razvidijo se iz obširnega
razglasa v št. 160 „Slovenskega Naroda“ z dne 15. julija 1903,
kakor tudi pri vseh c. in kr. vojaških preskrbovalnih magacinih do
obravnavnega dne mej 10. in 12. uro dopoldne.

C. in kr. intendancija 3. voja v Gradcu.

Univ. med.

DR. JOS. TIČAR

dosluženi sekundarij deželne bolnice

uljudno naznanja, da se je naselil za

okrožnega zdravnika
v Kranjski gori.

Kranjska gora, 14. julija 1903. (1836-3)

Mehanik Ivan Škerl

stanuje samo
Opekarska cesta št. 38.
šivalni stroji po najnižji ceni.

Bleklje in v to stroko
spadajoča popravila
izvršuje prav dobro
in ceno.
Pneumatik gld. 4-50.

A. KUNST

Ljubljana
Židovske ulice 4.
Velika zaloga obuval

lastnega izdelka za dame, gospode
in otroke je vedno na izbero.

Vsakešna naročila izvršujejo se to-
čno in po nizki ceni. Vse mere se
schranjujejo in zaznamujejo. — Pri
zunanjih naročilih blagovni naj se
vzorec vposlati.

Ign. Fasching-a vdove

ključavničarstvo
Poljanski nasip št. 8 (Reichova hiša)

priporoča svojo bogato zalogo

štedilnih ognjišč

najprostejših kakor tudi najfinjših,
z železa ali mesingov montiranih
za oklade s pečnicami ali kahlami.
Popravljanja h trol in po ceni. Vnanja
naročila se hitro izvršijo.

Alojzij Kraczmer

prodaja in izposojevalnica
glasovirjev in harmonijev

Ljubljana Sv. Petra cesta 6.

Največja
zaloga
glasbenega
orodja.
Lastna delavnica
za popraviljanje.

Zastopnik c. kr. dvornega in komor-
nega tovarnarja glasovirjev:

L. Bösendorfer.

Ubiralec glasovir-
jev v glasbenih
zavodih „Glasbena
Matica“ in
„Filharmonično
društvo“ v Ljubljani

Modni kamgarn.
Ostanki
za polovico cene
Loško sukno.

Sukneno blago

za moške obleke

po najugodnejši ceni

priporoča

R. Miklauc

Ljubljana 31
Špitalske ulice šte. 5.

Najnižje cene.
Največji izbor.
Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg

Drenikov vrh.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam (1864-2)

otvoritev gostilne na Drenikovem vrhu.

Skrbelo se bode za najboljšo pijačo kakor tudi za
gorka in mrzla jedila, kavo, čokolado i. dr. ter za
točno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

Rus.

Lepa, suha stanovanja

s 3, 4 ali 5 s bami na dobrem zraku, z vsemi pritliklinami in prosto porabo
vrta **se za avgust poceni oddajo**. Stanovanja so na Bleiwešovi
cesti v hiši št. 1 (pri Korsiki), poizve se pa tudi lahko v trgovini s
cveticami in semeni v Šelenburgovih ulicah št. 5. (1746-6)

Pritlične lokalitete

na Dunajski cesti št. 11

je oddati s 1. avgustom.

(1872-2)

Vpraša se v I. nadstropju na levo.

Naročajte izborno

(1884-19)

Ljubljansko delniško pivo

iz pivovaren

v Žalcu in Laškem trgu.

—| Naročila sprejema |—

Centralna pisarna v Ljubljani, Gradišče šte. 7.

Dražbeni oklic.

V četrtek, dne 30. julija 1903, popoldan ob 2. uri vršila
se bode v hiši šte. 37 v Kranju, Kokrško predmestje

prostovoljna prodaja

te hiše s hlevom, vrtom in njivo.

Na dražbo dana, enonadstropna hiša je

stara gostilna pri vulgo „Tišlerju“

tik c. kr. Frane Jožefove gimnazije na državni cesti, katere lastnica bode od-
dala najboljšemu ponudniku objednem tudi koncesijo za žganjetoč.

Zidani hlev zraven hiše ima prostora za 12 glav.

Vrt je skoraj največji v Kranju, leži za to hišo nad Savskim obrežjem z
dalekosežnim razgledom.

Njiva oddaljena je od Kranja kakih 10 minut, ima 5 mernikov posetve in
3-štantni kozolec.

Pri tej dražbi izklicala se bode hiša s hlevom in vrtom za 24.000 K —
njiva pa za 1000 K.

Varščine položiti je pred dražbo 2400, oziroma 100 K.

V dražbo ponujeni predmeti ogledajo naj se le na dražbenem dnevu dopoldan.

Dražbeni pogoji upogledajo se lahko vsak čas pri pooblaščenem lastnici,
gosp. **Alojziju Colnar-ju**, odvet. sollicitatorju v Kranju, kateri bode tudi
dajal vsakršna zahtevana pojasnila, tikajoča se dražbe. (1896-1)

V gostilni „Pri roži“

v Ljubljani

toči se po posredovanju slavnega uprave **deželnega vinskega**
preskuševališča kupljeni

burgundec.

Tudi se toči istotam po ravnoistem posredovanju kupljena

vipavska „sipa“

in za Ljubljano **nova vrsta dolenskega vina**, v dobro znani
gostilni „pri Štemburju“ v Kandiji jako priljubljena

„portugalka“

(iz modrega portugalskega grozdja). — Na
zahtevo naravnost iz soda. (1899-1)



Globin

je najboljše čistilno sredstvo
za lično obuvalo.

Globin napravi usnje **voljno in trpežno**,
z njim se hitro doseže **najlepši lesk**.
Nenadomestljivo sredstvo za ohranitev
ševrin-usnja, Box- in Calf-usnja ter lako-
vega usnja. (1623-10)

V zalogi imajo črnega in barvanega trdke:

Ivan Jebačin, trgovina s spec. blagom. C. C. Holzer, trgovina s spec. blagom. Jos.
Kordin, trgovina s spec. blagom. Anton Korbar (Iv. Fabiana nasl.), trgovina s
spec. blagom. Edmund Kavčič, trgovina s spec. blagom. Mihael Kastner, trgovina
s spec. blagom. Peter Lassnik, trgovina s spec. blagom. A. Lilleg, trgovina s spec.
blagom. Josef Murnik, trgovina s spec. blagom. Vaso Petričič, trgovina s spec.
blagom. Karl Planinšek, trgovina s spec. blagom. Viktor Schiffer (Iv. Ev. Wut-
scher-ja nasl.), trgovina s spec. blagom. Anton Stacul, trgovina s spec. blagom.
Julija Stohr, trgovina s čevlji. Josip Seunig, trgovina z usnjem. A. Sarabon, tr-
govina s spec. blagom. Ivan Stritar, trgovina s spec. blagom. Alojzij Sušnik, tr-
govina s spec. blagom. Zaloška cesta št. 15.